

Nicklas Eugene Ibsen
Leder af Distrikt 3, Esbjerg Øst, Teknik og Miljø
niibs@esbjerg.dk

Torvegade 74, 6700 Esbjerg

Dato
Sagsid

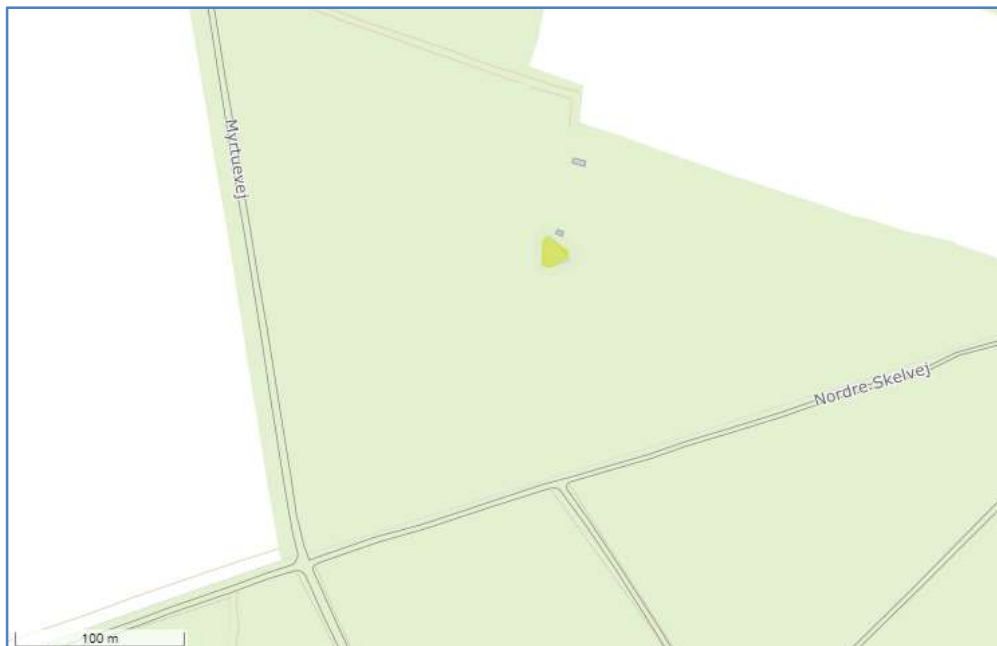
17. september 2021
21/23658

Dispensation fra naturbeskyttelsesloven til oprensning af søen ved Hunderups Hus (Vældekilde) ved Myrtuegård i Marbæk Plantage

Esbjerg Kommune giver hermed dispensation til at fjerne den plantevækst, som helt fylder et beskyttet vandhul på matr.nr. 1a, Myrtue Gde., Hostrup.

Dispensationen er gyldig i 3 år fra dags dato.

Ejendommen tilhører Esbjerg Kommune, og ligger på hjørnet af Myrtuevej og Nordre Skelvej i Marbæk Plantage.

Skitse af Hunderups Sø (markeret med brækgrønt) i Marbæk Plantage.

Vilkår for dispensationen

Dispensationen gives på følgende vilkår, som skal overholdes ved udførelse af projektet:

1. Der må ikke udsættes fisk, ænder eller krebs i Hunderups Sø.
2. Der må heller ikke opstilles andehuse eller foderflåder.
3. Der må ikke udlægges foder i eller ved søen eller i området.
4. Søen må heller ikke kalkes, gødskes eller lignende.
5. Der må ikke udplantes vand- eller sumplanter, disse kommer ad naturlig vej.
6. Træer og buske, som er rodfæstet tættere på søens bred end 5 m, skal fjernes.
7. Ikke-rodfæstet levende og dødt plantemateriale i søen (kviste, blade, mosser og trådalger) må fjernes i den treårige dispensationsperiode. Rodfæstede vand- og sumplanter skal blive i søen.

Disse vilkår er stillet for at sikre og beskytte naturværdierne i området. Kontakt mig gerne, hvis der opstår tvivl om, hvordan vilkårene skal udføres eller overholdes.

Baggrund for dispensationen

Hunderups Sø er en kunstig tidligere andedam, som er udgravet i en fugtig skovlavning (muligvis et svagt kildefelt) af Niels Kristian Thomsen Pedersen, bedre kendt som Christian Hunderup, som 1931 – 1997 boede i det lille selvbyggede hus Vældekilde lige nord for søen.

Den lille sø er altså tilsyneladende født af grundvand, og har overløb til skovbunden. Den har stejle brinker (som på en mindre del af bredden er støttet af en støbt betonkant) og den er stærkt skygget af plantagens træer. Dens egen vegetation består kun af lidt lysesiv ved brinken og en vandsøjle med liden andemad og grønalgen *Cladophora* i toppen og sort, svovlbrinte-lugtende bladdynd i bunden. Søen er ellers helt opfyldt af mosset *Calliergonella*. Vandfladen andrager ca. 170 m².

Søen ved Hunderups Hus blev indtil for nylig brugt af Myrtuegårds naturvejledere til naturundervisning, men er efterhånden blevet uegnet til dette. Både du og Myrtuegård har derfor udtrykt ønske om, at søen blev oprenset.

Søen har basalt to problemer: Udskygning af vandfladen fra træer og et tykt lag rådne plantemateriale i bunden. Dens egen vegetation synes lysbegrænset, og rydning af træer vil formentlig give plantevæksten adgang til en stor næringsstofpulje i søens bundslam.

Hunderups Sø, da den stadig blev brugt som andedam. Arkivfoto af ukendt alder, formodentlig i 1960-erne.

Hunderups Sø, juni 2021. Det grønne stads er grønalgen Cladophora.

Udskygningen på Hunderups Sø er kraftig, her et sommerflyfoto fra 2018. Søens bred er omtrentligt angivet med gul streg. Havehække ved huset Vældekilde ses mod nord.

Naturbeskyttelsesloven indeholder et forbud mod at ændre beskyttede naturområders tilstand. Loven giver dog mulighed for, at kommunen i særlige tilfælde kan gøre undtagelser fra forbuddet.

Kommunen vurderer, at der i dette tilfælde er særlige forhold til stede, og at der kan gives dispensation til det ansøgte.

Søen i Hunderups Have er under skovforsumpning. Den fyldes langsomt med løv og kviste fra træer og buske omkring den, og den frie vandflade forsvinder. Det vurderes, at søen i løbet af få år overgår til en tilstand, som kan betragtes som mose, og den "skrumper ud" derved ud af beskyttelsen, da det nuværende arealkriterium for moser er 2500 m².

Til sidst vil søen muligvis igen fremstå som en lavning i skovbunden. Kilden, som søen blev udgravet i, vil under processen dog med høj sandsynlighed have flyttet sig, så de oprindelige forhold bliver ikke helt retableret, blot ved at undlade at gøre noget.

Skovforsumpningen er altså en naturlig proces. Hvis Hunderups Sø derimod skal bevares og udvikle sig til en klarvandet sø, skal den have et bedre lysindfald, et lavere forureningstryk fra nedfaldende løv og en skånsom fjernelse af det plante- og bundmateriale fra bassinet, som allerede ligger i søen. I afgørelsen er det tillagt vægt, at oprensningen af Hunderups Sø ikke får et mangfoldigt dyre og planteliv uden oprensning.

Fremgangsmåde ved oprensning og efterbehandling

Den indledende oprensning må begrænses til det plantemateriale, som kan fjernes skånsomt med grab, hul- eller netskovl, så sandet løber tilbage til bunden.

Det betyder naturligvis også, at en del af det næringsstofholdige mudder løber med sandet tilbage i søen. Det tilbageværende mudder vil give anledning til en forbigående næringsstofudledning fra henfaldet af plantematerialet.

Normalt vil der ikke blive givet dispensation til oprensning af vandhuller i sommerhalvåret aht. til ynglende padder og fugle. I dette tilfælde vurderes det dog, at der ikke yngler padder og fugle i Hunderups Sø, og et sådant vilkår skønnes ikke nødvendigt.

Fjernelsen af mosser og trådalger, også efter den indledende oprensning, er et middel til at fjerne den næringsstofpulje, som frigøres fra søbunden. Derfor omfatter denne dispensation også, at der efterfølgende kan renses løstliggende plantemateriale af mosser, alger og kviste op i den treårige periode, som dispensationen gælder. Det kan gøres manuelt med hånddrive eller greb. Rodfæstede vandplanter skal derimod så vidt muligt blive i søen, så den kan opnå et godt naturindhold efter oprensningen.

Det er ved indgrebet vigtigt, at søen ikke uddybes væsentligt. Da søen i princippet er et kildeskår, vil bunden bestå af sand. Hvis bunden og dermed vandoverfladen sænkes, eller hvis et vandstandsende lag endnu længere nede gennemgraves, er der risiko for, at søen forsvinder.

Fjernelse af træer omkring søen er en forudsætning for, at næringsbelastningen fra materiale i søbunden kan bremses. Uden et bedret lysindfald kan kun få vandplanter vokse, og den nødvendige fjernelse af næringsstoffer i søbunden kan ikke finde sted. Derfor er fjernelse af helt brednære træer et vilkår for ansøgningen.

Også fjernelsen af en lille betonkant på søen kan fjernes uden dispensation, da det vurderes som et underordnet forhold.

Det er ikke muligt med sikkerhed at forudse, hvordan Hunderups Sø vil udvikle sig efter oprensningen og efterbehandlingen. Det er sandsynligt, at søen vil blive en klarvandet moderat næringsrig sø, hvis den fremover friholdes for trædække, hvorimod den vil udvikle sig mere i retning af en brunvandet skovsø, hvis den igen tillades at udvikle et trædække.

Søen ved Hunderups Hus vil også fremover være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Fremtidige ændringer af den udover den treårige dispensationsperiode må derfor ikke foretages uden en ny dispensation.

Natura 2000 og særligt beskyttede arter

Hunderups Sø og dens umiddelbare omgivelser ligger i habitatområdet H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å Vest for Varde. Habitatområdet er udpeget for at sikre 10 særligt beskyttede dyrearter og 34 specifikke naturtyper – herunder to skovnaturtyper og fire sø-typer.

Dyrearterne på udpegningsgrundlaget er hovedsageligt knyttet til havet eller vandløb, ikke til vandhuller. Odder kan dog søge føde i småsøer, men Hunderups Sø er uden fisk eller andre egnede fødeemner for odder.

Ingen af de særlige naturtyper er kortlagt i eller ved Hunderups Sø, og dens naturforhold taget i betragtning findes de heller ikke reelt på stedet. Efter oprensning kan Hunderups Sø dog udvikle sig til én af habitatnaturtyperne fra udpegningsgrundlaget for H78: Habitatnaturtyperne (3130) ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden (3140) kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger (3150) næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks og (3160) brunvandede søer og vandhuller.

Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil forringe levevilkårene for de særligt beskyttede dyre- og plantearter, som er omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

Småvande som Hunderups Sø har normalt værdi for padder, og både spidssnudet frø og stor vandsalamander vil kunne findes i vandhuller i området. Der er i årene 2019 – 2021 dog ikke set æg eller larver af padder i søen, som i øvrigt er meget kølig og formentlig iltfri bortset fra helt nær overfladen.

Hunderups sø er for lille til at have værdi for f.eks. vand- og damflagermus, og træerne omkring søen er for små til at have værdi som dag- og vinterkvarter for øvrige småflagermus.

Birkemus, odder og grøn mosaikguldsmed kan findes muligvis findes i Marbæk – selv om de ikke er fundet i plantagen - men selve Hunderups Sø og de nærmeste omgivelser er med dens ringe naturindhold uden værdi for arterne.

Det forventes dog, at Hunderups Sø efter oprensningen kan få betydning for bl.a. padder.

Lovgrundlag og andre tilladelser

Dispensationen er givet efter § 65, stk. 2, jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven, lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019.

Hvis du skal flytte opgravet bundmateriale bort fra området omkring søen, skal det vurderes, om materialet er forurennet. Kontakt mig, så tager jeg kontakt med en kollega, som arbejder med jordflytningsbekendtgørelsen.

Hvis der skal udføres gravearbejde i forbindelse med projektet, kan du anmode Sydvestjyske Museer om en udtalelse om, hvorvidt arbejdet indebærer risiko for ødelæggelse af fortidsminder. Det står i museumsloven, at gravearbejde skal standses, hvis der under arbejdet findes spor af fortidsminder. Sker dette, skal Sydvestjyske Museer straks kontaktes. Læs mere på www.sydvestjyskemuseer.dk.

Klagemuligheder

Denne dispensation kan påklages af blandt andre arealets ejer og en række foreninger. Hvem der kan klage, og hvordan man bærer sig ad, er beskrevet i vedlagte klagevejledning.

Når klagefristen er udløbet, og der ikke er indkommet klager, kan projektet udføres. Hvis der bliver klaget over dispensationen, giver kommunen dig besked straks.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagen skal senest være indgivet d. 16. oktober 2021.

Reglerne omkring klage er beskrevet i naturbeskyttelseslovens § 78, stk. 1.

Følgende kan klage over afgørelsen:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, samt
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis der bliver klaget over afgørelsen, får du omgående besked herom, og Miljø- og Fødevarerklagenævnets endelige afgørelse må så afventes. Hvis der ikke bliver klaget, må dispensationen udnyttes, når klagefristen er udløbet.

Man klager via Klageportalen, som ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Man logger på www.borger.dk eller www.virk.dk - typisk med NEM-ID. Klagen sendes automatisk fra Klageportalen til os. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i Klageportalen. Når du

klager, skal man betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og på kr. 1.800,- for virksomheder og organisationer. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus – www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser din klage, hvis du sender den uden om klageportalen, medmindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning via mail til [Miljø- og Fødevareklagenævnet](mailto:Miljø-og-Fødevareklagenævnet). Nævnet afgør herefter, om du kan fritages for at bruge klageportalen. [Se betingelserne for at blive fritaget](#).

Du må ikke gå i gang med det projekt, som du har fået dispensation til, før klagefristen er udløbet. En klage over afgørelsen medfører desuden at du ikke må gå i gang med projektet, før klagen er behandlet af klagenævnet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller – i forbindelse med klage – af Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Venlig hilsen

Peer Kammer Hansen
Biolog

Kopi af dette brev er sendt til:

Danmarks Naturfredningsforening: (dn@dn.dk) og (dnesbjerg-sager@dn.dk).

Dansk Ornitologisk Forening: (natur@dof.dk) og (esbjerg@dof.dk).

Miljøstyrelsen: (mst@mst.dk).

Naturstyrelsen: (nst@nst.dk).

Sydvestjyske Museer: (museum@sydvestjyskemuseer.dk).

Friluftsrådet: (kreds@friluftsradet.dk) og
(sydvestjylland@friluftsradet.dk).

Dansk Botanisk Forening: (dbf.oestjylland@gmail.com).

Danmarks Sportsfiskerforbund: (post@sportsfiskerforbundet.dk),
(lbt@sportsfiskerforbundet.dk) og (vadehavet@sportsfiskerforbundet.dk).

Dansk Fritidsfiskerforbund: (teamstr@gmail.com).

Dansk Forening for Rosport: (dffr@roning.dk).

Dansk Kano og Kajak Forbund: (miljo@kano-kajak.dk).

Nationalpark Vadehavet: (vadehavet@danmarksnationalparker.dk).